

IZ INOSTRANIH ARMIIJA

FRANCUSKA

FRANCUSKA KOPNENA VOJSKA¹⁾

KoV je još uvek najznačajniji vid francuskih oružanih snaga, kako po brojnosti, tako i po udelu u budžetskim izdacima. Ona je pretrpela razne promene, ali ove nikada nisu bile tako korenite da bi menjale njenu osnovu.

Bitna karakteristika francuske KoV leži u njenoj organizaciji, od koje se tražila što veća elastičnost, tj. prilagodljivost raznim situacijama i potrebama tokom poslednjih deset godina: da ima sposobnost da odgovori zahtevima eventualnog rata, specifičnim uslovima borbe na vanevropskim ratištima itd.

Organizacija Narodne Odbrane. — Savremeni pojam *Narodne odbrane*, pored oružanih snaga, obuhvata i mnoge druge delatnosti.

Odredbe francuskog Ustava (iz 1946) predviđaju da predsednik Republike pretsedava Vrhovnom savetu (*Conseil Supérieur*) i Komitetu narodne odbrane (*Comité de Défense Nationale*); on nosi i zvanje vrhovnog komandanta oružanih snaga (*Chef des Armées*). Pretsednik vlade obezbeđuje rukovođenje oružanim snagama i koordinira rad Narodne odbrane, stim što je ovlašćen da ova svoja prava prenese na jednog ministra. Sadašnji dekret o Narodnoj odbrani i oružanim snagama kojim je ovo regulisano izdat je 9 februara 1956. Njime se generalštabovi vidova posredno podređuju ministru, a neposredno državnim sekretarima, u okviru ovlašćenja. Ministar upravlja oružanom silom u materijalno-finansiskom, upravnom i personalnom pogledu i premapotpisuje sve dekrete koji se odnose na oružanu silu. Za studiju raznih problema, kontrolu i inspekciju, kao i opite, služe mu Generalštab oružanih snaga, razne inspekcije i Opični centar za specijalno oružje. Osim toga su mu potčinjene najviše komande — postojeće komande velikih operativnih oblasti, i druge određene komande, odnosno ličnosti.

Prema odredbama pomenutog dekreta, državni sekretari su pre svega odgovorni za bojnu gotovost svog vida oružanih snaga (organizacija, obuka, snabdevanje, mobilizacija, uprava) zašta su im podređeni generalštabovi vidova, razni organi za upravu, inspekciju i kontrolu. Priložena šema daje pregled ovih organa i njihovu međusobnu povezanost.

Popuna. — Francuska vojska se popunjava putem opšte vojne obaveze; osim toga, ona ima izvestan procenat kadrovskih (aktivnih) oficira i podoficira, kao i plaćenih vojnika (boraca i desetara).

Aktivni oficiri se dobijaju na ove načine:

— *Iz Politehničke vojne akademije* dobijaju se oficiri tehničkih rodova odnosno struka (artiljerija, PAA, inžinjerija, veza i sl.).

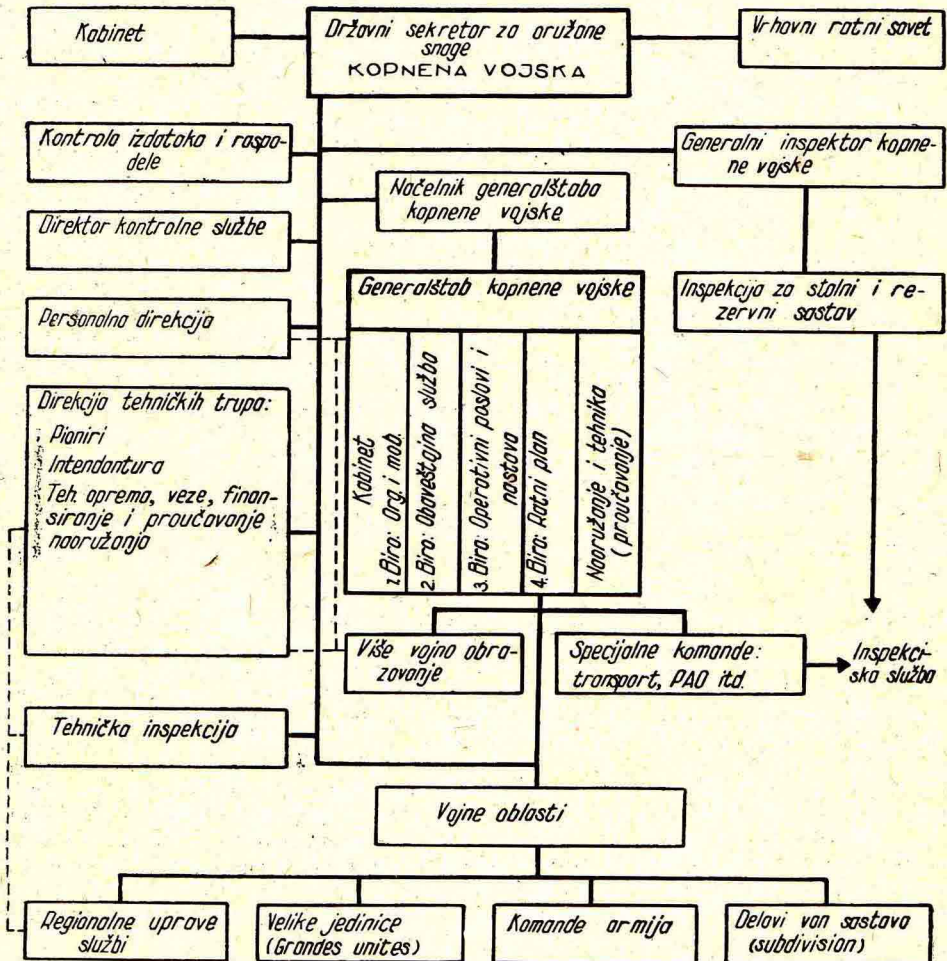
— *Specijalna vojna akademija za sve rodove* (*École Spéciale Militaire Interarmes*) ima dva odeljka. Jedan je namenjen slušaocima koji dolaze iz građanstva (do 23 godine starosti), a drugi podoficirima (do 28 godina starosti), koji polažu prijemni ispit. Svršeni slušaoci unapređuju se u čin potporučnika, a zatim se upućuju u jednogodišnju školu roda-službe koji su izabrali. U ove škole se isto tako upućuju i apsolventi Politehničke akademije.

¹⁾ Das französische Heer, von Louis Doullin, *Wehrwissenschaftliche Rundschau*, Z. Nemačka, jun 1957.

— Iz redova rezervnih oficira prima se, pod izvesnim uslovima, izvestan broj kandidata po molbi.

— Iz trupe, stariji podoficiri mogu postati oficiri na dva načina: ili se upućuju radi provere sposobnosti na godinu dana u Vojnu akademiju, ili se unapređuju po izboru.

DRŽAVNI SEKRETARIJAT ZA ORUŽANE SNAGE (K o V)

Aktivni podoficiri popunjavaju se iz dva izvora: dobrovoljnom obavezom na 2—5 godina i ponovnim obavezama na 2—5 godina posle isteka redovnog roka služenja. Slično se popunjavaju jedinice plaćenim vojnicima.

Najzad, postoji takozvani *stručni oficirski kadar* u koji se primaju podoficiri koji ispunjavaju izvesne uslove. Oni ostaju u aktivnoj službi do određene starosne granice.

Starosne granice aktivne službe iznose za oficire od 52 godine (potporučnici) do 61 (armijski generali³⁾). Oficiri izvesnih specijalnosti imaju i više starosne granice, no ipak, pukovnici se ne mogu zadržati u službi preko 60 godina starosti. Podoficiri imaju starosnu granicu do 42 godine, ali i tu može biti izuzetaka.

Skoro sve ljudstvo u trupi popunjava se putem opšte vojne obaveze. Stupanje u kadar vrši se u 20—21 godini starosti, a tendencija je da se vrši sa 20. Radi dovršenja studija ono se može pomeriti do 27 godine starosti.

Po zakonu o regrutovanju iz 1928 (modifikovanom 1950) služba u kadru traje 18 meseci za sve rodove. Pozivanje na otsluženje roka vrši se polugodišnje, ali se sada pokazuje težnja za trisemestarskim pozivanjem. Mladići koji budu zdravstveno sposobni ispituju se zatim u Centru za prethodni izbor (*Centre de Préselection*), pomoću testova, u pogledu sposobnosti i predodređenosti za razne delatnosti. Ova ispitivanja pretstavljaju novinu koja se pokazala korisnom. Svi podaci o jednom godištu regruta prikupljaju se centralizovano, kod regrutskog ureda; tu se utvrđuje i brojno stanje kontingenata kada mladići napune 19 godina, kao i podela godišta prema potrebama triju vidova oružane sile. Osim toga, ured vrši i organizaciju regrutnih komisija koje rade u svima glavnim gradovima pojedinog okruga.

Vojnik ima mogućnosti da postane oficirski aspirant, rezervni potporučnik, st. vodnik, vodnik ili desetar. Oficirski poziv je dostupan i onima koji su svršili viši predvojnički kurs, ili imaju određenu univerzitetsku diplomu, odnosno ako polože ispit. Niži činovi — st. vodnici i desetari — prikupljaju se u specijalnim jedinicama radi odgovarajuće obuke.

Ovaj bi pregled bio nepotpun bez ukazivanja na škole predvojničke obuke (takozvane *Prytanée Militaire de la Flèche* i posebne vojne pripremlne škole), kao glavne rasadnike budućih oficira.

Obuka. — Načelnik Generalštaba KoV odgovoran je za njenu bojnu gotovost. Za izvršenje ovog zadatka on raspolaze obimnim generalštabom, komandama vojnih oblasti, višim vojnim komandantima i komandantima t.zv. velikih jedinica (*Grandes Unités*). Usvojen je princip regionalne odgovornosti: komandant vojne oblasti je pretpostavljen svima trupama koje se nalaze na njegovoj teritoriji. Iz Generalštaba potiču svi uputi i naređenja za izvođenje obuke i olakšanje izvršenja zadatka onima koji su neposredno odgovorni za nju: centrima za obuku i trupnim jedinicama.

Centar za obuku je nova organizacija čiji je cilj da racionalizuje obuku i postigne što veće rezultate sa što manje sredstava. U njemu se prvih šest meseci služenja roka sprovodi osnovna obuka, sa zadatkom osposobljavanja regruta da bi u jedinicama odgovorili na svojim osnovnim dužnostima. Za svaki rod postoji zaseban centar. Uvođenje sve više tehnike u vojsku nastavlja se, tako da je obučavanje samo za jednu do dve specijalnosti postalo pravilo, a postoje i centri za specijalnu obuku.

Trupne jedinice (puk, bataljon) bile su ranije organ u kome je sa regrutima izvođena i osnovna obuka. Sada im je ovaj zadatak oduzet, kako bi se mogle potpuno posvetiti usavršavanju obučenosti i bojne gotovosti celih jedinica (vod, četa, bataljon).

Vojnik prvih 6 meseci dobija osnovnu obuku, sledećih 6 je usavršava, a poslednjih 6 meseci dolazi do praktične primene stečenih znanja. Programe obuke izrađuju starešine centara i jedinica, dok više komande planiraju samo pojedine vežbe i manevre. Obuka se na kraju proverava u manevrima (sa bojnim gađanjem) u kojima se ustanovljava i obučenost pojeđinih boraca.

Pri svemu tome treba imati u vidu raznovrsnost i složenost savremenog naoružanja i opreme, što objašnjava potrebu ovakvog sistema obuke, a naročito da ona bude u centrima u najvećoj meri usmerena specijalizaciji. Stoga je razumljiva i briga koja se posvećuje usavršavanju nastavnog osoblja, naprimer, putem nastavnih vodova nižih starešina (desetara i podoficira), ispita u pogledu osposobljenosti za razne nastavne funkcije, što se potvrđuje diplomom, i sl.

³⁾ Armijski general odgovara približno činu našeg general-pukovnika — prim. Z. S.

Obuka, kao preduslov vrednosti trupe, pretstavlja prvu brigu francuskog vrhovnog komandovanja i to kako obuka vojnika, tako i starešina. Obe se smatraju jednako važnim. Modernizaciji nastavnih sredstava i uređaja (savremena strelišta, poligoni i uređaji za stvarnu upotrebu oružja i opreme), kao osnovi dobre obuke, poklanja se odgovarajuća pažnja.

Kopnena vojska, u odnosu na druge vidove, mora posvetiti pojačanu pažnju ljudskom elementu. Stoga je moralnom vaspitanju borca namenjen veliki deo nastavnog programa.

Podela na jedinice. — Francuska vojska je podeljena na trupne jedinice (*Corps de Troupe*) od kojih su formirani veći trupni sastavi (*Grandes Unités*).

Osnovne jedinice (takozvani *pions élémentaires*), tj. pešadiski i vazdušnodesantni bataljoni, oklopni eskadroni, artiljeriske i protivavionske grupe, pionirske i transportne čete i čete za vezu, delovi su divizije. Posleratna novina u ustrojstvu trupnih jedinica je uvođenje četvorne podele (4 voda u četi, 4 čete u bataljonu), kao i pojačanje naoružanja, naročito protivtenkovskog. Osim toga, ono se ujednačava, odnosno standardizuje u okviru NATO.

Za olakšanje komandovanja u operacijama mogu se osnovne jedinice formirati u *borbene grupe* i to bilo u taktičke, čiji glavni sastavni deo čini pešadija (obično: tri bataljona i jedan art. divizion, kojima se prema potrebi dodeljuju pioniri, tenkovi itd.), bilo u oklopne čiji su osnovni sastavni deo tenkovske jedinice tenkovski puk, bataljon pešadije, divizion samohodne artiljerije; zatim vazdušnodesantne borbene grupe, sastavljene pretežno od pešadije.

Za olakšanje komandovanja u mirno doba formiraju se: pešadiski bataljoni u pukove ili polubrigade (sadašnja je tendencija da se bataljoni osamostale u pogledu snabdevanja); oklopni eskadroni u pukove; artiljerijski divizioni u pukove; pionirske i druge čete u bataljone; slično i vazdušnodesantne jedinice.

Divizija je najniža borbena jedinica među velikim operativnim sastavima. Pokazalo se da je divizija iz 1945 sa 15.000 ljudi i 3.000 vozila suviše glomazna za savremeni rat. Danas Francuska teži lakoj diviziji (10.000 ljudi i 1.500 vozila), velike vatrene moći, vrlo brzom i veoma pokretljivoj. Naročita se pažnja poklanja pravilnoj srazmeri pešadije i rodova koji je podržavaju. Tendencija je da se oklopna divizija, koja je još uvek najbolje sredstvo za proboj i njegovo proširenje, učini lakšom kako bi se njena pokretljivost i manevarska sposobnost uvećale, pri čemu se odnos pojedinih rodova unutar divizije može po potrebi i menjati. Najzad, divizija je važan elemenat ratnog plana (koncentracije i grupisanja), jer je ona organ za snabdevanje potčinjenih jedinica.

Francuski armijski korpus je komandni organ koji koordinira upotrebu izvesnog broja divizija. U principu korpus nije snabdevački organ. Tokom dejstva on koordinira i raspoređuje vatru pojedinih njenih nosilaca — vazduhoplovstva, specijalnih oružja i artiljerije. Prema neposredno prethodjećem cilju dejstava, korpus takođe odlučuje o korišćenju najpogodnijih sredstava za to. Ova relativno nova funkcija će biti od sve veće važnosti, s obzirom na razvoj najmodernijih ratnih sredstava (raketa i sl.).

Iznad korpusa je armija, osnovna operativno-strategijska jedinica. U njenom okviru taktička dejstva prelaze u operacije. Ona je i prva jedinica u čijem se sastavu nalazi odgovarajuća vazduhoplovna komanda. Niže jedinice u svom sastavu nemaju avijacije, već samo organe i sredstva za vezu sa vazduhoplovstvom.

*

Pisac članka postavlja na kraju pitanje da li ovakva organizacija odgovara dobu nuklearnog oružja i zaključuje da je KoV zasada za francuske oružane snage još uvek neophodna; svakako su modifikacije njenog ustrojstva moguće, ali vreme za njeno ukidanje još nije došlo.